

Nationaal Park
Drentsche Aa

*Schapsskuddes
beheren
wat nu?*

DOOR STROOM STROOM

MAGAZINE
38

VOORJAAR 2022

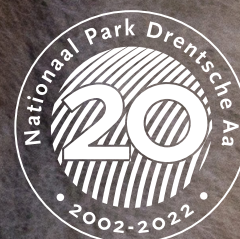

Martijje
BEZINGT SCHOOHEID
DRENTSCHE AA-GEBIED

**BIO-PLAN:
DRENTSCHE AA
NOG MOOIER**

Veerharsbloemen in het bos

Drenthe

OP HET BALLOOËRVELD LOOPT SINDS JAAR EN DAG EEN SCHAAPSKUDDE MET HERDER. VERDER NOORDELIJK BEGRAAST DE SCHAAPSKUDDE HET STROOMDAL DIVERSE NATUURTERREINEN, MET DE STRUBBEN BIJ SCHIPBORG ALS UITVALSBASIS. ALS BEWONER VAN HET DRENTSCHE AA-GEBIED WIST U VAST AL DAT DIE SCHAAPSKUDDES DAAR NIET VOOR DE SIER LOPEN, MAAR VOORAL OM DE HEIDE IN STAND TE HOUDEN EN TE VOORKOMEN DAT OPEN NATUURGEBIED IN DICHT BOS VERANDERT. MET EEN KUDDE ONDER LEIDING VAN EEN HERDER ('GESCHEPERDE' KUDDE) GAAT DAT HET BEST, OMDAT JE DE SCHAPEN DAN NAAR DE GEWENSTE PLEK KUNT STUREN. KLINKT LOGISCH, MAAR WAT KOMT ER IN DE PRAKTIJK ALLEMAAL BIJ KIJKEN? HOE BEPAAL JE WAAR JE OP WELK MOMENT MET DE SCHAPEN NAARTOE GAAT? MARIANNE DUINKERKEN,

SCHAAPHERDER VAN HET BALLOOËRVELD, EN JULIE TEUNEN VAN SCHAAPSKUDDE HET STROOMDAL VERTELLEN.

De schaapskuddes van de Drentsche Aa

En hoe zij de natuur beheren

Waar de schapen naartoe gaan, hangt er natuurlijk in de eerste plaats vanaf waar ze het hardst nodig zijn. Bijvoorbeeld omdat ergens veel jonge boompjes opkomen, of omdat gras of braam de heide verdringen. Dat vraagt om terreinkennis van de herders. "Ik ben elke dag op het Ballooërveld, al twintig jaar, dus ik ken het gebied op mijn duimpje", weet Marianne van Duinkerken. Voor de herders van Het Stroomdal ligt het ingewikkelder omdat zij meerdere gebieden onder hun hoede hebben, maar ook zij houden goed in de gaten hoe het er met de begroeiing voor staat. "En als opdrachtgever stuurt Staatsbosbeheer ons ook een beetje aan", vertelt Julie Teunen.

Seizoen

Waar de schapen worden ingezet hangt ook af van de tijd van het jaar; die bepaalt wat er voor de dieren te eten is en wat hun voorkeur heeft. "'s Winters eten ze vooral heide", vertelt Julie. "Ze knabbelen de topjes van de heidestruikjes af. Zo voorkomen ze dat die te hoog en te oud worden en brengen ze licht en lucht in de hei, die dat nodig heeft. Tussen juni en september is het groeiseizoen van het pijpenstrootje. Op plekken met te veel pijpenstrootje moet je er dan met de kudde bovenop zitten. Op zich is er niks mis met pijpenstrootje, het is een

plant die er bij hoort, maar je wilt niet dat hij te veel de overhand krijgt." Overigens laten schapen zich maar tot op zekere hoogte sturen: "Op een gegeven moment zijn ze ergens uitgegeten en willen ze verder", vertelt Marianne. "Je kunt ze wel dwingen ergens langer te blijven door ze tijdelijk binnen een raster te zetten, 'drukbe grazing' heet dat, maar ook daar zit een grens aan."

Plekken mijden

Afhankelijk van het seizoen zijn er ook plekken die de kudde juist moet vermijden om geen schade aan kwetsbare natuur te veroorzaken. Marianne: "Als de klokjesgentiaan bloeit ga je daar omheen, en hetzelfde geldt voor de plekken met beenbreek. Maar na de bloei, als het zaad rijp is, ga je er juist wel doorheen, want schapen zijn de beste verspreiders van zaden. Ze nemen ze mee in hun vacht." Voor de herders van de Stroomdalkudde zijn dassenburchten een reden voor speciale voorzichtigheid. Julie: "Het gaat hier kennelijk goed met de das. We hebben al een paar keer van onze planning moeten afwijken omdat er ineens nieuwe burchten waren bijgekomen." Het nadeel van ergens een tijd niet komen met de kudde is dat jonge boompjes en bramen intussen alle ruimte krijgen. Het blijft dus een voortdurende afweging.

"Sowieso zijn er nooit genoeg schapen om alles open te houden", legt Marianne uit. "Waar de jonge berken weggevreten zijn, komen ze soms net zo hard weer op. Maar je kunt geen tweeduizend schapen op het Ballooërveld laten lopen." Dus is er aanvullend beheer nodig, in de vorm van maaien, chopperen (iets tussen maaien en plagen in) en uittrekken of afzagen van boompjes. Bij dat laatste wordt Staatsbosbeheer geholpen door diverse vrijwilligersgroepen.

Heidekoe

De Stroomdalkudde heeft nog andere 'assistenten': heidekoeien. Zo'n dertig tot veertig zijn het er momenteel, vertelt Julie. Ideale, geharde natuurkoeien van een historisch ras. "De koeien en de schapen vullen elkaar heel mooi aan. De koeien pakken in bepaalde perioden de jonge boompjes grondiger aan. Schapen knabbelen eraan, koeien vreten de boomopslag op. In De Strubben komt dat goed van pas om een open structuur te behouden waardoor je de strubben blijft zien. Ook pijpenstrootje en pitrus gaan de koeien effectiever te lijf."

Stikstof en braam

Met inzet van al die middelen lukt het toch nog nauwelijks om

Feiten & cijfers

SCHAAPSKUDDE HET STROOMDAL

Zo'n driehonderd schapen – Drentse heideschapen en Schoonebeekers – plus enkele tientallen heidekoeien. Begrazen diverse natuurgebieden, zowel heide als beekdalgrasland, bij Schipborg, Zeegse, Oudemolen en Gasteren. Organisatievorm: bedrijf ondersteund door stichting.

Opdrachtgevers: Staatsbosbeheer en Het Drentse Landschap.

www.schaapskuddehetstroomdal.nl

HERDERS VAN BALLOO

Ruim vierhonderd Drentse heideschapen. Begrazen het Ballooërveld en delen van aangrenzende beekdal.

Organisatievorm: particuliere VOF.

Opdrachtgever: Staatsbosbeheer.

www.herdersvanballoo.nl

de opslag van bomen in toom te houden. Dat heeft alles te maken met een intussen bekend probleem: stikstofdepositie. Behalve tot versnelde boomgroei leidt die ook tot razendsnelle uitbreiding van braam. Julie: "Om de een of andere reden is het in De Strubben nog erger dan elders, er komt hier echt absurd veel braam op. Ik heb op zichzelf niets tegen braam, hij is heel belangrijk voor veel dieren. Maar als je alleen maar braam onderhoudt, verlies je je heide en schraal grasland en daarmee veel biodiversiteit. Schapen eten wel braam, ze vinden het zelfs lekker, maar het lukt onvoldoende om met alleen de schapen uitbreiding tegen te houden. Zelfs niet als we ze een tijd binnen een raster zetten op probleemplekken. Daarom maaien we delen met de bosmaaier. Het is allemaal onderdeel van een tweejarig anti-stikstofproject dat we uitvoeren samen met Staatsbosbeheer."

De wolf

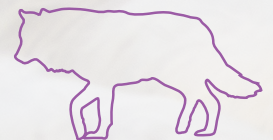
Geen van beide kuddes heeft tot nu toe te maken gehad met een wolf (des te meer helaas met honden). Schaapskudde het Stroomdal heeft mede dankzij sponsors

'wolfproof' rasters kunnen aanbrengen rond

de nachtwiedes. Het houdt wel een verandering van de manier van werken in – en extra werk. Julie legt uit: "Drukbegrazing is het meest effectief als de schapen ook 's nachts op hun plek blijven, maar een verplaatsbaar raster is niet afdoende tegen wolven, dus dat kan niet meer. De schapen moeten nu elke avond terug naar de nachtwiede. Meer werk en tijdverlies. De wolf is een prachtig dier, maar het is echt een moeilijk verhaal."

Bij het Ballooërveld komen geen wolfwerende rasters.

Dat kan daar niet, vertelt Marianne, omdat er veel wandelaars bij de nachtwiedes komen, ook gezinnen met jonge kinderen. Het risico van aanraking met de stroomdraden – waar forse spanning op moet staan – is te groot.

DERDE BIO-PLAN:

DRENTSCHE AA DUURZAAM EXCELLENT

OP 15 NOVEMBER 2021 HEEFT HET OVERLEGORGAAN HET DERDE BEHEER-, INRICHTINGS-, EN ONTWIKKELINGSPLAN ('BIO-PLAN') NATIONAAL PARK DRENTSCHE AA VASTGESTELD. HET BIO-PLAN IS HET BASIS-DOCUMENT WAAROP DE SAMENWERKING TUSSEN ALLE PARTNERS IN HET NATIONAAL PARK IS GESTOELD. DIT NIEUWE PLAN GELDT VOOR DE PERIODE TOT 2030.

In het hoofdstuk 'Stip op de horizon' wordt beschreven waar we als Nationaal Park Drentsche Aa willen staan in 2030, met een doorkijk naar 2050. De ambitie is samengevat in de woorden 'Drentsche Aa duurzaam uniek en excellent'. Vanuit deze ambitie werken de partners in het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa gezamenlijk aan:

- een robuust klimaatbestendig water- en natuursysteem met ruim voldoende en schoon water, geschikt voor de bereiding van drinkwater;
- biodiversiteit, zowel in de natuurgebieden als daarbuiten;
- een energie-/CO₂-neutraal gebied en een natuur-inclusieve samenleving;

- ontwikkeling van duurzaam toerisme, op economisch vitale, ecologisch houdbare en sociaal aanvaardbare wijze;
- een landbouwsector die duurzaam produceert, met een goed toekomstperspectief, die als grondgebruiker en landschapsbeheerder bijdraagt aan de identiteit van het gebied, met een belangrijke rol om de biodiversiteit te bevorderen;
- grote betrokkenheid van bewoners in en rond het gebied en een gezamenlijk gedragen inzet.

Voor de eerste twee punten is het Programma Natuurlijk Platteland Drenthe van groot belang. De Bestuurlijke Adviescommissie Drentsche Aa heeft hiervoor speciaal de opdracht, met inzet van uitvoeringsdienst Prolander. Zie voor meer informatie www.drentscheaa.nl/bac.

Een van de belangrijkste uitdagingen de komende jaren ligt op het raakvlak van landbouw, water en natuur. De landbouw behoudt haar volwaardige plaats in het gebied, als voedselproducent, maar levert ook diensten op het gebied van landschapsbeheer, biodiversiteit en water. Daarvoor moeten realistische verdienmodellen worden uitgewerkt, waarin de bijdragen van boeren aan landschap, biodiversiteit en een vitaal watersysteem samengaan met

een rendabele bedrijfsvoering. Samen met de boeren in het Drentsche Aa-gebied gaan we op zoek naar de beste manieren om dit in de praktijk te realiseren. In het deelproject Transitie Landbouw – gefinancierd uit de subsidie van het Rijk en de provincie – is hier in opdracht van het Overlegorgaan in 2021 een begin mee gemaakt.

Op de website www.drentscheaa.nl kunt u het volledige BIO-plan downloaden. Er is ook een samenvatting van het BIO-plan beschikbaar, te vinden via www.drentscheaa.nl/bioplan (link in tweede alinea).

ONDANKS CORONA...

Hoe het plan tot stand kwam

Net als zijn voorgangers is het plan tot stand gekomen door intensief overleg met alle partners. Door de coronamaatregelen moest veel van dat overleg noodgedwongen digitaal plaatsvinden. Het heeft een zorgvuldig proces en uiteindelijk een goed resultaat niet in de weg gestaan. Voorzitter van het Overlegorgaan Jaap Verhulst: “Als nieuwe voorzitter is mij vooral opgevallen dat alle partijen nadrukkelijk de wil hebben getoond om samen te werken aan het realiseren van een ambitieuze ‘stip op de horizon’ in het Drentsche Aa-gebied. Dit blijkt des te meer uit het feit dat ondanks de coronacrisis het toch gelukt is om tot dit nieuwe BIO-plan te komen.”

Aan de hand van de uitkomsten van de ‘3e Monitoringsrapportage Drentsche Aa – Meting 2017’ waren op voorhand de belangrijkste discussiepunten in beeld gebracht. In drie themasessies zijn deze bediscussieerd en zijn gezamenlijk opgaven voor de komende jaren benoemd. Via de website www.drentscheaa.nl/bioplan en de openbare vergaderingen van het Overlegorgaan konden inwoners en belangstellenden de discussies digitaal volgen en soms ook inspreken. In oktober 2021 is via een webinar het concept-BIO-plan toegelicht en zijn aansluitend twee inloopbijeenkomsten in Grolloo en Rolde gehouden. De reacties zijn - voor zover mogelijk - in het definitieve BIO-plan verwerkt.

Drentsche Aa! INSPIREERT!

Voor veel mensen – kunstenaars, wetenschappers, natuurliefhebbers en anderen – was en is de Drentsche Aa een bron van inspiratie. In deze rubriek vertellen zij wat het landschap van de Drentsche Aa voor hen betekent.

Dreumerige dörpies

Zangeres en songwriter Martijje is kind van Drentsche Aa-gebied

'Ik laat je zien hoe mooi of het hier is', zingt Martijje in 'Deur Mien Ogen'. Waar 'hier' is spelt ze niet uit, maar wie wil kan in de 'beekies en bossen', 'dreumerige dörpies' en 'akkers op de es' gemakkelijk het Drentsche Aa-gebied herkennen. Zangeres en songwriter Martijje Lubbers,

artiestennaam Martijje, groeide op in Grolloo en woont in Rolde. Voor de hoes van de single is ze gefotografeerd op het Ballooërveld. "Ja, ik voel me wel een kind van het Drentsche Aa-gebied."

“Tot mijn achttiende heb ik in Grolloo gewoond. Ik ben naar Groningen gegaan om te studeren: eerst economie, daarna jazz-zang aan het conservatorium. Daar leerde ik mijn man Simon kennen en kreeg ik een baan. Toen we een kindje kregen, wilden we de stad uit. Terug naar de horizon. Van mij moest het ergens in dit gebied zijn.”

Het werd Rolde. “Terug naar mijn roots. Op de dag van de verhuizing reed ik, terwijl Simon met de verhuishwagen onderweg was, met een baby van drie maanden over het weggetje van Loon naar Balloo. Daar heb ik hardop tegen mezelf gezegd: vergeet nooit dat dit het mooiste weggetje van Drenthe is. Als je hier eenmaal woont, wordt het algauw vanzelfsprekend, dan zie je het niet meer. Ik hield mezelf voor: blijf het altijd bewust waarderen.” In de praktijk kost haar dat weinig moeite. “Ik ben graag buiten, dat doet veel met mij. Als kind reed ik vaak paard. Nu houd ik enorm van wandelen. We proberen ook onze drie jongens mee naar buiten te slepen, al vinden ze wandelen maar ‘saai’. Bovendien hebben we een hond. En in een paar stappen ben ik op het Ballooërveld.”

Gevraagd naar haar favoriete plek noemt ze de kleine zandverstuiving aan de Zuidlaarderweg aan de zuidkant van het Ballooërveld, “even voorbij de stenen van Arie Fonk. Een fijne picknickplek.” Er borrelen moeiteloos nog een paar plekken op. Zoals De Kuil in de bossen van Gieten-Borger. “Daar ging ik vroeger vaak naartoe om met de pony te crossen. Ik hou van open plekken in het bos, en van de bosrand. Het moet niet te bossig worden. Het mooie van dit gebied vind ik juist de afwisseling van open ruimte en bos, met de brinkdorpjes en de meanderende Drentsche Aa.”

Mooie dingen maken

Martijje gaf haar baan bij de Faculteit Economie van de Groningse universiteit op om zich volledig aan muziek te wijden. “Het is niet zo makkelijk om daar je brood mee te verdienen. Maar ik doe veel verschillende dingen. Veel projecten met muzikeducatie en Drents op scholen bijvoorbeeld, voor basisscholen en op de PABO in Emmen. Ook ben ik vaste voice-over van RTV Drenthe, voor aankondigingen en zo. En binnenkort sta ik als verteller in het Drents in een muziektheaterstuk. Zo komt Jan Splinter door de winter.”

Dan zijn er nog de concerten waarin ze haar eigen liedjes zingt, begeleid door haar vaste band. Ze beweegt zich soepel door verschillende genres: jazz, pop, blues. “Niet omdat ik per se alles wil uitproberen; ik wil gewoon mooie liedjes zingen ongeacht de stijl. Het gaat me erom dat het verhaal en de melodie tot hun recht komen. Ik vind het gaaf als muziek mij raakt, en dus ook om met mijn muziek anderen te raken.” Liefst zou ze met haar liedjes in streektaal een landelijk publiek willen bereiken, zoals bijvoorbeeld Daniel Lohues is gelukt. Niet uit commerciële overwegingen, maar “ik wil dat mijn muziek gehoord wordt. Maar ik ben nog op zoek naar de sleutel. De cd-markt is ingestort en een nieuwe groep luisteraars aanboren via Spotify kost tijd en moeite. Dat is soms wat frustrerend, maar vooral enorm motiverend. Ik ben een doorzetter en zit vol ideeën en energie om mooie dingen te blijven maken.”

Martijje heeft drie cd-albums uitgebracht Drezz (2009), Evenwicht (2015) en Zicht (2020).

In mei is ze **een van de vertellers in het meertalige muziektheaterstuk** Once Upon A Time – Der Wie Ris – Der Was lens.

Er zijn verschillende **concerten met eigen muziek** onder de titel ‘Zicht’ gepland.

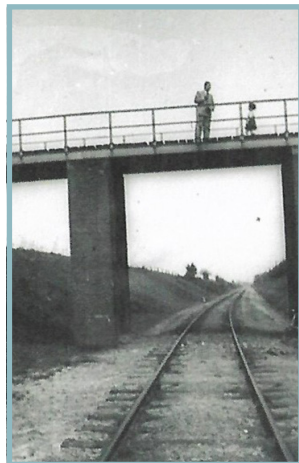
Martijje verzorgt **muzieklessen voor basisscholen met haar liedjespakket** ‘Het Jaor Deur Met Drentse Kinderliedties’.

Meer informatie op haar website: www.martijje.nl

Nog eens terug naar het 'Spoorgat'

Hendrik Veenhof reageerde op onze vraag in het vorige nummer van Doorstroom naar verhalen en foto's van toen en nu. Hij haalt herinneringen op aan belevenissen in zijn jeugd in en bij 'het Spoorgat' tussen Gieten en Gasselte, oftewel 'het Ravijn' waar we ook in het vorige nummer al 'even' gingen 'kieken'. "Ik heb het in mijn Drents dialect zoals wij het thuis spraken opgeschreven. Heb natuurlijk niet gedacht of dit wel de bedoeling is/was maar ik heb geprobeerd mijn herinneringen aan die mooie rustige tijd weer te geven. Ik doe er twee foto's bij, één van vroeger en één zoals de toestand nu is."

Speulen en ondeugde oethaolen bij de spoorbrug en 't Spoorgat' tussen Gasselte en Gieten

Wij hebt 't dan over de tied van nao de Tweede Wereldoorlog zo tussen 1946 en 1954. Ik was toen 'n kwaojong van 'n jaor of twaalf. Wij woonden op Bonnen B 91, wat laoter Aachter 't Holt 26 wodden is, neeit zo wied van de spoorbrug aof. Wij gungen daor naotuurlijk loopens naor toou. Dat was jao 'n gloepens mooi ding en de trein ree toen nog van Stadsknaol langs station 't Nijveen, Gasselt, Geeiten, Eexterhalte, Stopplaots Aanderen en Rolde naor Assen. Zulf ben 'k nog is met de trein direkt nao de bevrijding met mien pap en mam naor Assen en wieder naor Echteld bij Tiel wést. Dat was vanzulf wat neeis en gloepens mooi en onderwegens hef 'n man 'n teeikeing veur mij maakt van 'n paor tuuten (kippen). Dat was vlak veur dat de personen treinen in 1947 neeit meer reden. Toen kwammen de Spoorbussen, truuk met oplegger, 'n soort van harmonikabussen. Maor noou wieder over de spoorbrug, 't spoorgat en de spoorlien, want daor geeit oeteindelijk um. Wij gungen van oous hoes over aal de binnendeurpadties daor naor toou. Op de brug staon en as d'r 'n trein underdeur gung en dan prebeerden wij een kiezelsteen op de lokomotief en wagons te gooien. Maor dat was wel oetkieken, want 't kun ok wezen dat de opzichter op zien fiets op 'n smal fietspadtie langs 't spoor ree en dan waj d'r mooi bij. Die man ree geregelde tieden bij 't spoor langs um te kieken of hier of daor wat neeit gooud was. 't Was oetein-

delijk streng verboden um langs 't spoor te lopen je had daor niks te zeuken. Noou wij 't toch over die steeningooierei hebt, wij prebeerden ok wel is met een stein de potties kapot te gooien die an de stroompaolen zaten die langs 't spoor stunden. Ok légden wij wel is kiezelsteenen op de rails um te kieken hoo of dat aofleup. Moar net ask al zégd heb, 't was aaltied gooud oetkieken naor de opzichter. An de zuudkaant van de spoorbrug hebt de plaotselijke bewoners oet Gasselte geel zaand aofgraoven en zo was daor 'n soort van grote plas ontstaon en daor speulden wij ok met van alles en nog wat in 't gele zaand. Smangs nammen wij drinkerij van hoes met en zo wazzen wij dan 'n heule middag under zeil. Komt nog bij daw ok wel is oet verving op weerum weg naor hoes bij de kwekerij van Pomona under 't gaos deurkreupen en wat appels pikten. En vanzulf de brummels aten waor genogt van langs 't spoor greuiden.

Wat mij deur aandern verteld is dat de spoorlien dwaars deur 't hoge gedeelte van de Hondsrug graoven is en dat is ok wel te zeein. Aargens ok wel 'n beettie zunde. Naodat de personentrein opheul te bestaon hef d'r nog een toertie 'n goederntrein van Philips in Stadsknaol en ant léste van Udemaa oet Geeiten naor Assen reden. Ik ben ok nog wel is met opa Bonnen naor station daor heén wést um daor kunstmest vot te haolen. Ok wur d'r zwaarte brandstof deur Nobbe vot haold en d'r zal ok nog wel veul meer vothaold en hén braacht weden.

MAIL ONS

Heeft u ook een mooi verhaal van vroeger, met een foto erbij? Stuur uw bijdrage naar drentscheaa@drenthe.nl en wie weet staat uw verhaal in de volgende Doorstroom!

TOEN
& NU

Witte Tapijten

Voorjaarsbloeiers in oude bossen

Op sommige plekken in het Drentsche Aa-gebied kleurt de bosbodem in deze tijd van het jaar wit. Het lijkt soms wel of bosanemoon en witte klaverzuring met hun massale bloei het gebrek aan sneeuw van de voorafgaande winter nog een beetje goed willen maken. Tapijtjes van speenkruid zorgen voor een prachtige afwisseling met geel en over een week of wat zet de grote muur het wit voort.

Je vindt deze kleurrijke taferelen alleen in de oudste loofbossen van het gebied, op enigszins voedselrijke en vochtige bodem. Het Gastersche Holt is een mooi voorbeeld. Vaak zijn het plekken met keileem of potklei in de ondergrond. Het kunnen piepkleine stukjes bos zijn, en bosanemoon en grote muur vind je ook wel op en bij houtwallen. Je zoekt de vroege bloeiers vergeefs in aangeplante naaldbossen en in eikenbossen op de armste, droogste zandgronden.

De voorjaarsbloeiers zijn er zo vroeg bij om te profiteren van het zonlicht dat op de bosbodem valt zolang de bomen nog niet vol in blad staan. Als het bladerdek zich eenmaal gesloten heeft, hebben zij hun jaarcyclus alweer voltooid. De meeste soorten trekken zich dan helemaal terug

onder de grond. Geniet er dus van zolang het kan, over een paar weken is het spektakel weer voorbij. ... Nou goed, niet helemaal. Op dezelfde stukken oude bosbodem kun je nog de hele maand mei en tot in juni genieten van de witte bloemetjes van dalkruid en lelietje-van-dalen. Die zijn te bescheiden om de bodem te veranderen in een kleurentapijt, maar o zo fraai als je ze van dichtbij bekijkt. Een specialiteit van de Schoonlooër Strubben is de zevenster, waarvan de (alweer) witte, stervormige bloemetjes in mei te zien zijn. Dat is een Noord-Europese soort, die binnen Nederland voornamelijk in Drenthe voorkomt. Hij is tamelijk schaars en neemt bovendien in aantal af. Of dat met klimaatverandering te maken heeft, is de vraag, maar het toekomstperspectief voor deze plant zal er vast niet beter door worden. Rest de vraag waarom eigenlijk bijna al die voorjaarsbloeiers in het bos witte bloemen hebben. Het meest plausibele antwoord is dat ze daarmee in de nog wat bleke voorjaarszon het meest opvallen voor vroege bijen, hommels en vlinders, waarvan ze afhankelijk zijn voor de bestuiving. Bedenk daarbij dat insecten toegang hebben tot een deel van het kleurenspectrum dat voor ons gesloten blijft, waardoor ze kleuren heel anders waarnemen.

Drentsche Aa

Nieuw

Oehoe rukt op

Mocht u wandelend in de bossen van het Hart van Drenthe ineens de indrukwekkende basstem van een oehoe menen te horen, dan hoeft u niet aan uw geestelijke gezondheid te gaan twifelen. Sinds een paar jaar verblijft hier een paartje oehoes. Gebroed hebben ze tot nu toe niet, althans, daar is geen enkele aanwijzing voor gevonden. Misschien komt het er in de nabije toekomst van, want de grootste uil van Europa is bezig aan een flinke opmars in ons land. In Drenthe zijn her en der al broedgevallen vastgesteld. Overigens was 2021 qua broedsucces een beroerd jaar voor de oehoe: in Drenthe kwamen nul jongen groot...

Saxifraga-Mark Zekhuis

Saxifraga-Bart Vastenhouw

wij zijn de

NATUUR

OMDENKEN • HERSTELLEN • HERVERBINDEN

Europese Dag van de Parken 2022

Dag van het Nationaal Park

Op zondag 22 mei vieren we met onze partners de jaarlijkse Dag van het Nationaal Park. Thema is dit jaar 'Wij zijn natuur', waarbij bewustwording van de kwetsbaarheid van de natuur centraal staat. De festiviteiten vinden plaats op Toegangspoort Wedbroeken bij Tynaarlo van 11.00 tot 16.00 uur. Het programma vindt u op de activiteitenpagina van onze website www.drentscheaa.nl.

Op 24 mei 1909 werd in Zweden het eerste Nationaal Park in Europa ingesteld. Naar aanleiding

hiervan wordt jaarlijks op of rond deze dag in alle Nationale Parken van Europa de 'Dag van het Nationaal Park' gevierd. De Dag is een initiatief van de organisatie Europarc. In Nederland wordt de Dag van het Nationaal Park ingevuld door het Samenwerkingsverband Nationale Parken (SNP), het Nationale Parken Bureau (NPB) en IVN Natuur-educatie in samenwerking met de Nationale Parken en de daarbij betrokken organisaties.

Junior Rangers voor en na de pauze actief

Na een gedwongen pauze door de lockdown hebben de Nationaal Park Drentsche Aa Junior Rangers hun programma weer opgepakt. Ook voordat de beperkingen eind vorig jaar alles stillegden, waren er nog verscheidene activiteiten. Op 4 september was het nieuwe seizoen van start gegaan met het timmeren van vogelhuisjes, die op het terrein van Agrarische Natuur Drenthe in Rolde kwamen te hangen. In oktober hadden de Junior Rangers een geweldige dag in en om het Hunebedcentrum in Borger, fantastisch georganiseerd door Het Drentse Landschap en het Hunebedcentrum. Op 6 november hielpen de Rangers bij de landelijke Natuurwerkdag. Ze gingen aan de slag in het Asserbos, een van de brongebieden van de Drentsche Aa. Een dag lekker buiten, gezellig met elkaar aan het werk en tegelijk bijdragen aan het natuurbeheer. De natuurwerkdag was georganiseerd in samenwerking met Het Drentse Landschap.

Op 12 februari van dit jaar, 'na de pauze', gingen dertien Junior Rangers van Nationaal Park Drentsche Aa op bezoek bij dertien Junior Rangers van Nationaal Park Dwingelderveld. In vier groepen legden ze per fiets een route van 12 kilometer af door een deel van het Dwingelderveld, waarbij ze onderweg diverse vragen moesten beantwoorden. De laatste vraag was: hoeveel schapen lopen er in de zomer op het Dwingelderveld? Iedereen zat veel te laag. Benieuwd naar het antwoord? 1.800 schapen! De dag was georganiseerd in samenwerking met Nationaal Park Dwingelderveld. Later dit jaar staat er nog een kamp met de vier noordelijke groepen op het programma. Het Junior Ranger programma is voor jongeren in de leeftijd van 12-18 jaar. Junior Rangers leren wat het werk van een 'ranger' inhoudt. Zij worden ambassadeurs voor het Nationaal Park

Drentsche Aa en zetten zich met allerlei activiteiten in voor het gebied. IVN verzorgt namens het Nationaal Park de coördinatie en de begeleiding door vrijwilligers en Nationaal Park-partners.

EVEN KIEKEN

DE GLETSJERKUIL

In het noorden van de boswachterij Gieten-Borger ligt een ronde laagte die bekend staat als de Gletsjerkuil. Er ligt een pad omheen waaraan diverse bankjes staan, waaronder de Minister Kanbank. Na de overvloedige regenval van de afgelopen winter stond er water in, maar meestal staat de laagte droog. Een gletsjerkuil is het niet, weet aardkundige Anja Verbers. "Als het een gletsjerkuil was, zou hij uit de voorlaatste ijstijd, het Saalien, dateren. Toen waren hier immers gletsjers. Maar dan zou hij

hoogstwaarschijnlijk in de laatste ijstijd zijn dichtgestoven met dekzand, en daarvan is niets te zien." In werkelijkheid gaat het om een pingoruïne uit de laatste ijstijd, het Weichselien. In de nabije omgeving liggen meer van dergelijke pingoruïnes, ontstaan door het instorten van de bodem door het smelten van ondergronds ijs. Anders dan bij pingoruïnes gebruikelijk zijn ze droog en zit er weinig of geen veen in. "Dat is typisch iets van het zuidoostelijke deel van de Hondsrug, tussen

Gieten en Emmen", vertelt Anja Verbers. "Het heeft waarschijnlijk met de ondergrond te maken, mogelijk is die wat grover dan elders, waardoor het regenwater er gewoon in kan wegzakken. Daardoor hebben deze pingoruïnes nooit veen bevat." Verbers leidt het onderzoek naar pingoruïnes in Drenthe, waarvan de resultaten te zien zijn op www.pingoruïnes.nl. Daar leest u ook meer over dit bijzondere aardkundige verschijnsel.

VOOR DE LENS

'Ik houd van het Drentse landschap. De natuur is voor mij rustgevend. Daarom wandel ik graag, met mijn vriend en mijn hond Diesel. Ik woon aan de rand van Assen en daarvandaan loop ik vaak naar het Drentsche Aa-gebied, richting het dorpje Loon. Ik kan het gebied nooit verlaten zonder dat ik een foto maak van de mooie

natuur. De ene keer is dat de beek en de andere keer een landschapsfoto met de zonnestralen er mooi op. Of een mooi kleurspel in de lucht of zonsondergang. Afgelopen winter was zo bijzonder. Ik heb enorm van het Drentsche Aa winterlandschap genoten en leuke foto's kunnen maken. Nu is het voorjaar en zijn de kleuren en geuren en het landschap weer compleet anders. Drenthe is gewoon prachtig.'

Foto en tekst: Willemien Tigelaar

Excursieprogramma

Drentsche Aa

Activiteiten uitgelicht

Het excursieprogramma van Nationaal Park Drentsche Aa is weer van start gegaan! Kijk voor de excursies in de komende periode op de activiteitenpagina van de website: www.drentscheaa.nl/actueel/activiteiten

Drentsche Aa

HET SPAREN WAARD

Help mee met gift

Heeft het Drentsche Aa-gebied ook uw hart gestolen? U kunt meehelpen het gebied zo mooi te houden door een gift te doen aan het Gebiedsfonds Drentsche Aa. Elke bijdrage, groot of klein, wordt gebruikt voor het onderhoud en waar nodig herstel van dit prachtige landschap. U kunt uw bijdrage overmaken naar IBAN: NL73 RABO 0129.0784.84 op naam van Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa.

Meer weten? Kijk op www.gebiedsfondsrentscheaa.nl.

Gebiedsfonds
DRENTSCHE AA

Door de beperkte oplage van Doorstroom is het niet mogelijk om met een wikkel of print op het blad zelf te werken. De biobased afbreekbare plastic verpakking is vooralsnog de enige oplossing. Mocht u het blad alleen digitaal of zelfs helemaal niet meer willen ontvangen, meld dit dan via drentscheaa@drenthe.nl

Bent u al geabonneerd op onze digitale nieuwsbrief? Deze gratis nieuwsbrief komt vier keer per jaar uit. Zie www.drentscheaa.nl/actueel/digitale-nieuwsbrief

DRENTSCHE AA
NIEUWSBRIEF

@NPDrentscheaa

www.facebook.com/drentscheaa

www.instagram.com/nationaal_park_drentscheaa

Colofon

Secretariaat Nationaal Park Drentsche Aa

Kees Folkertsma, Elaine Sapulete
Postbus 122, 9400 AC Assen
Telefoon: (0592) 365 555
E-mail: drentscheaa@drenthe.nl

Internet: www.drentscheaa.nl

Communicatie en Educatie Nationaal Park Drentsche Aa

IVN Drenthe: André Brasse, Timanca Manak
Postbus 125, 9400 AC Assen
Telefoon: (0592) 371 740
E-mail: drentscheaa@ivn.nl

Teksten en eindredactie

Henk van den Brink, Noordwolde (Gr)

Redactie

André Brasse, Henk van den Brink, Timanca Manak

Fotografie

NP Drentsche Aa (tenzij anders aangegeven)

Grafische verzorging

Docucentrum provincie Drenthe

Cartografie

GIS en Cartografie provincie Drenthe

Druk Scholma, Bedum

Verstribding Post NL

© Secretariaat Nationaal Park Drentsche Aa 2022
ISSN: 1876-8989

Nederland heeft 21 nationale parken

Partner van
Geopark de Hondsrug
UNESCO Global Geopark

